

**УХВАЛА
ТРЕТЬОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Маліновського Юрія Романовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 309 Кримінального процесуального кодексу України

Київ
22 січня 2026 року
№ 19-3(II)/2026

Справа № 3-213/2025(423/25)

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у такому складі:

Городовенко Віктор Валентинович – головуючий,
Первомайський Олег Олексійович,
Різник Сергій Васильович – доповідач,

розглянула на засіданні питання щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Маліновського Юрія Романовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 309 Кримінального процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Різника С.В. та дослідивши матеріали справи, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Маліновський Юрій Романович звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/423 від 10 листопада 2025 року) визнати такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), статтю 309 Кримінального процесуального кодексу України (далі – Кодекс).

Стаття 309 Кодексу визначає перелік ухвал слідчого судді, що їх може бути оскаржено під час досудового розслідування (частини перша, друга), та встановлює, що „інші ухвали слідчого судді оскарженню не підлягають і заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді“ (частина третя).

Суб'єкт права на конституційну скаргу просить перевірити на відповідність частинам першій, другій статті 8, частині другій статті 55 Конституції України статтю 309 Кодексу щодо „заборони оскарження в апеляційному порядку під час досудового розслідування ухвали слідчого судді, якою учаснику кримінального провадження відмовлено у задоволенні вимог його скарги зобов'язати уповноваженого слідчого розглянути відповідно до вимог статті 220 КПК України його клопотання про ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, надати йому і його представнику можливість ознайомитись з усіма матеріалами досудового розслідування у кримінальному провадженні та зробити копії документів, які знаходяться в матеріалах справи“.

Обґрунтовуючи свою позицію щодо неконституційності статті 309 Кодексу, Маліновський Ю.Р. посилається на окремі приписи Конституції України, Кодексу, Закону України „Про судоустрій і статус суддів“, рішення Конституційного Суду України, практику Верховного Суду, а також на судові рішення у його справі.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів впливає таке.

2.1. У провадженні першого слідчого відділу Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Хмельницькому (далі – Слідчий відділ), перебуває кримінальне провадження № 42023000000001017 від 22 червня 2023 року за ознаками кримінальних правопорушень, визначених частиною першою статті 364, частиною першою статті 365, частиною першою статті 366, частиною першою статті 371 Кримінального кодексу України.

Маліновський Ю.Р. у межах зазначеного кримінального провадження подав слідчому Слідчого відділу клопотання, в якому просив надати йому та його представнику можливість ознайомитися з усіма матеріалами досудового розслідування у кримінальному провадженні № 4202300000001017 та зробити копії документів, які містяться в матеріалах справи.

Старший слідчий Слідчого відділу листом повідомив, що Маліновський Ю.Р. у кримінальному провадженні № 4202300000001017 перебуває в процесуальному статусі заявника, тому не має права на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.

Маліновський Ю.Р. звернувся до слідчого судді Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області зі скаргою на бездіяльність зазначеного слідчого, яка полягала в нерозгляді поданого Маліновським Ю.Р. клопотання в належний спосіб, просив зобов'язати слідчого розглянути подане клопотання й надати йому та його представнику можливість ознайомитися з усіма матеріалами досудового розслідування у кримінальному провадженні № 4202300000001017 та зробити копії документів, які містяться в матеріалах справи. Слідчий суддя Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області ухвалою від 23 квітня 2025 року відмовив у задоволенні скарги Маліновського Ю.Р. на бездіяльність слідчого та зобов'язання вчинити дії.

2.2. Хмельницький апеляційний суд, керуючись приписами статті 309 Кодексу, ухвалою від 5 травня 2025 року відмовив у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою Маліновського Ю.Р. на ухвалу слідчого судді Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 23 квітня 2025 року, оскільки апеляційну скаргу подано на судові рішення, яке апеляційному оскарженню не підлягає.

Колегія суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ухвалою від 11 серпня 2025 року відмовила у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою Маліновського Ю.Р. на ухвалу Хмельницького апеляційного суду від 5 травня 2025 року та зазначила, що

„погоджується з мотивами наведеними у рішенні апеляційного суду та вважає, що суддя апеляційної інстанції обґрунтовано дійшов висновку про безпідставність вимог Маліновського Ю.Р. щодо можливості оскарження зазначеної ним ухвали слідчого судді“.

3. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

3.1. Згідно з частиною першою статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону, та якщо:

– вичерпано всі національні засоби юридичного захисту (за наявності ухваленого в порядку апеляційного перегляду судового рішення, яке набрало законної сили, а в разі передбаченої законом можливості касаційного оскарження – судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду);

– з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі приписи), сплинуло не більше трьох місяців.

3.2. Системний аналіз Конституції України (пункту 9 частини другої статті 129, статей 129¹, 151¹), Закону України „Про Конституційний Суд України“ (пункту 9 статті 7, частини першої, пункту 3, абзацу десятого частини другої статті 55, частини першої статті 56, пункту 2 частини першої статті 77, частини другої статі 78, пункту 3 розділу III „Прикінцеві положення“) засвідчує, що остаточним судовим рішенням у справі суб'єкта права на конституційну скаргу є ухвалене і оголошене (проголошене) судом рішення, яке набрало законної сили, є обов'язковим до виконання та відповідно до процесуального законодавства не підлягає подальшому інстанційному (апеляційному, касаційному) оскарженню. Наявність усіх цих ознак є

об'єктивною (іманентною) характеристикою судового рішення як остаточного та не залежить від будь-яких суб'єктивних оцінок учасників судового провадження та від його апеляційного (касаційного) оскарження, коли таке оскарження не встановлено приписами процесуального законодавства.

Якщо учасник судового провадження не погоджується з законодавчо визначеною заборонаю апеляційного (касаційного) оскарження остаточного судового рішення з мотивів, що така заборона суперечить Конституції України, він має гарантоване Основним Законом України право на звернення до Конституційного Суду України з конституційною скаргою щодо визнання такого припису неконституційним у порядку та в строк, установлений Законом України „Про Конституційний Суд України“.

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України підкреслює, що апеляційне чи касаційне оскарження учасником судового провадження остаточного судового рішення, яке такому оскарженню не підлягає, не позбавляє особу гарантованого права на звернення з конституційною скаргою в межах тримісячного строку з дня ухвалення остаточного судового рішення в її справі.

3.3. Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України також вважає важливим наголосити, що для виконання суб'єктами права на конституційну скаргу вимог щодо вичерпання всіх національних засобів юридичного захисту слід здійснювати лише ті заходи, які визначені процесуальним законом.

Національні засоби юридичного захисту вважаються вичерпаними, залежно від юридичної природи судового рішення та стадії судового провадження, з дня: набрання законної сили судовим рішенням, яким вирішено справу по суті, винесеним у порядку апеляційного перегляду, якщо можливість його касаційного оскарження не встановлена законом; набрання законної сили судовим рішенням, яким вирішено справу по суті, винесеним у порядку касаційного перегляду, якщо касаційне оскарження передбачено законом;

набрання законної сили процесуальною ухвалою суду, якщо можливість її апеляційного (касаційного) оскарження не встановлена законом; набрання законної сили процесуальною ухвалою суду, винесеною в порядку апеляційного (касаційного) оскарження, якщо таке оскарження передбачено законом.

Неоскарження судового рішення в апеляційному чи касаційному порядку, якщо можливість такого оскарження визначена законом, має наслідком невиконання вимоги про вичерпання всіх національних засобів юридичного захисту і є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження за конституційною скаргою. Водночас апеляційне (касаційне) оскарження остаточного судового рішення, яке не підлягає такому оскарженню, не є необхідним національним засобом юридичного захисту, а навпаки є неефективним, невідповідним та практично ілюзорним, і не може братися до уваги під час обчислення строку для звернення до Конституційного Суду України з конституційною скаргою.

З огляду на зазначене, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України вважає за потрібне взяти також до уваги практику Європейського суду з прав людини, відповідно до якої:

– заявники повинні дотримуватися правил і процедур, що застосовуються у національному праві, інакше їх заяви може бути відхилено через порушення умов за статтею 35 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі – Конвенція) [ухвали щодо прийнятності у справах *Merger and Cros v. France* від 11 березня 2004 року (заява № 68864/01), *MPP Golub v. Ukraine* від 18 жовтня 2005 року (заява № 6778/05), *Agbovi v. Germany* від 25 вересня 2009 року (заява № 71759/01)];

– заявники повинні вичерпати лише ті наявні національні засоби захисту, до яких вони мають доступ самостійно і які на час подій були ефективними як теоретично, так і практично, тобто які були доступними, здатними забезпечити виправлення завданої їм шкоди і які відкривали ймовірні перспективи успіху [рішення у справах *Sejdovic v. Italy* від 1 березня 2006 року (заява № 56581/00), *Paksas v. Lithuania* від 6 січня 2011 року (заява № 34932/04)];

– якщо заявник зробив спробу вичерпання того засобу захисту, який Європейський суд з прав людини вважає невідповідним, то час, який було витрачено на це, не припиняє перебігу чотиримісячного строку для подання заяви, а це може спричинити відхилення заяви через недотримання строку [ухвали щодо прийнятності у справах *Rezgui v. France* від 7 листопада 2000 року (заява № 49859/99), *Приставська проти України / Prystavska v. Ukraine* від 17 грудня 2002 року (заява № 21287/02)].

3.4. Другий сенат Конституційного Суду України зазначав, що „з приписів частини першої статті 8, частини четвертої статті 55, статті 151¹ Конституції України випливає, що механізм індивідуального доступу особи до конституційного судочинства має бути дієвим. Дієвість цього механізму можна забезпечити, зокрема, керуючись принципом *in dubio pro homine* (найбільш сприятливого для людини тлумачення закону) у розв’язанні питання щодо дотримання суб’єктом права на конституційну скаргу строків звернення до Конституційного Суду України.

Розв’язання цього питання для цілей прийнятності конституційної скарги має відбуватись із урахуванням обставин конкретної справи і відповідати конституційній вимозі забезпечення ефективності та дієвості конституційного права на звернення до Конституційного Суду України з конституційною скаргою“ [абзаци четвертий, п’ятий підпункту 3.1.3 підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Ухвали Другого сенату Конституційного Суду України від 17 вересня 2025 року № 29-у(II)/2025].

У справі Маліновського Ю.Р. ухвала слідчого судді Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 23 квітня 2025 року набрала законної сили 23 квітня 2025 року, є обов’язковою до виконання і не підлягає апеляційному оскарженню. З огляду на сукупність зазначених обставин саме ця ухвала є остаточним судовим рішенням у справі суб’єкта права на конституційну скаргу.

Отже, перебіг тримісячного строку для подання конституційної скарги в цій справі розпочався 23 квітня 2025 року, тому Маліновський Ю.Р. мав реалізувати своє право на звернення до Конституційного Суду України до 23 липня 2025 року, проте цим правом він не скористався. Натомість Маліновський Ю.Р. обрав невідповідний та неефективний засіб юридичного захисту – апеляційне і касаційне оскарження ухвали суду, яка такому оскарженню не підлягає.

Як наслідок, Маліновський Ю.Р. пропустив строк звернення до Конституційного Суду України, подавши конституційну скаргу лише 7 листопада 2025 року, помилково обраховуючи тримісячний строк для її подання з 11 серпня 2025 року – із дня набрання законної сили ухвалою колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. Зазначені обставини не дають підстав для поновлення пропущеного строку подання конституційної скарги в цій справі.

Тобто суб'єкт права на конституційну скаргу не дотримав вимоги пункту 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Маліновського Юрія Романовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 309 Кримінального

процесуального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Передати конституційну скаргу на розгляд Другого сенату Конституційного Суду України для розв’язання питання щодо відкриття конституційного провадження у справі.

**ТРЕТЯ КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**